

Лексіка. Фразеалогія

1. Знайдзіце ў прапанаваным сказе немэтазгодна (збыткоўна) выкарыстанае слова, якое парушае правільнасць маўлення. Запішыце гэта слова ў той граматычнай форме, у якой яно пададзена ў сказе:

Янка Купала быў першы, хто разгадаў у Максіме Багдановічу выдатнага паэта, таленавітага генія літаратуры.

2. Знайдзіце ў прапанаваным сказе немэтазгодна (збыткоўна) выкарыстанае слова, якое парушае правільнасць маўлення. Запішыце гэта слова ў той граматычнай форме, у якой яно пададзена ў сказе:

Нашы лясы, у якіх ёсць вялікая колькасць корму і сховішчаў, славяцца багатай жывёльнай фаўнай.

3. З двух прапанаваных у дужках слоў вызначце тое, што адпавядае сэнсу сказа. Запішыце гэта слова ў той граматычнай форме, у якой яно павінна быць ужыта ў сказе:

У гарадскім пасёлку Вялікая Бераставіца ёсць музей вавёркі, дзе палова экспанатаў – гэта мяккія цацкі, кнігі, цукеркі «Вавёрачка», старыя паштоўкі, ёлачныя ўпрыгожанні, розныя прадметы (бытнасці, побыту).

4. З двух прапанаваных у дужках слоў вызначце тое, што адпавядае сэнсу сказа. Запішыце гэта слова:

Люляла ружа кропельку расы, пялёсткамі пшачотна затуляла, ды сонца кветку ціхенька пацалавала – і знікла вельмі ўжо (неспадзявана, дбайна) іскрынка ранішняй красы.

5. З двух прапанаваных у дужках слоў вызначце тое, што адпавядае сэнсу сказа. Запішыце гэта слова ў той граматычнай форме, у якой яно прапанавана:

Што змусіла застацца лебедзяў, калі настала (снежная, снегая) зіма: магчыма, не змоглі растацца птушкі з мясцінкай той, якая крылы ім дала.

6. З двух прапанаваных у дужках слоў вызначце тое, што адпавядае сэнсу сказа. Запішыце гэта слова ў той граматычнай форме, у якой яно прапанавана:

(Баечныя, байкавыя) персанажы – гэта пераважна жывёлы і птушкі, якія прыйшлі ў байку з казкі і захавалі рысы, замацаваныя за імі народнай фантазіяй.

7. Знайдзіце ў прапанаваным сказе немэтазгодна (збыткоўна) выкарыстанае слова, якое парушае правільнасць маўлення. Запішыце гэта слова ў той граматычнай форме, у якой яно пададзена ў сказе:

На жаль, час не захаваў поўных звестак аб узнікненні горада Маладзечна, і ўсё ж, калі мы звернемся да гістарычных крыніц, абавязкова знойдзем пра яго шмат сапраўдных фактаў.

8. Знайдзіце ў прапанаваным сказе немэтазгодна (збыткоўна) выкарыстанае слова, якое парушае правільнасць маўлення. Запішыце гэта слова ў той граматычнай форме, у якой яно пададзена ў сказе:

Заўсёды нізка пакланюся той зямлі, дзе першы крок зрабіла, дзе пазнала галоўную сутнасць жыцця.

9. З двух прапанаваных у дужках слоў вызначце тое, што адпавядае сэнсу сказа. Запішыце гэта слова ў той граматычнай форме, у якой яно павінна быць ужыта ў сказе:

У сярэдзіне сакавіка раніцы былі такія ціхія, што ручайкі, здавалася, грымелі, нібы (гарыстыя, горныя) вадаспады.

10. З двух прапанаваных у дужках слоў вызначце тое, што адпавядае сэнсу сказа. Запішыце гэта слова ў той граматычнай форме, у якой яно павінна быць ужыта ў сказе:

Імкнецца нас парадаваць вясна (духмяны, духоўны) пахам чаромхі, спяшаецца нас лета адарыць надзвычай шчодрым сонцам, палітрай жоўтых фарбаў – залатая восень, зіма – бліскучай белізной паўсюль, апроча неба, у якім – просінь.

11. Устанавіце сэнсавую адпаведнасць паміж падкрэсленымі фразеалагізмамі ў левым і правым слупках. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. Усё пакінуць след павінна, бо, як пачаўся белы свет, прамень, пясчынка і расінка нязменна пакідаюць след.</p> <p>Б. «А хіба бліжэй не было працы, што ты падаўся на край свету?» – удакладніў былы аднакласнік.</p> <p>В. У кожнага ў жыцці, спадзяюся, былі такія хвіліны, калі крыкнуць на ўсю моц хочацца ад шчасця.</p> <p>Г. Віктар чуць свет забег да сябра, каб падзяліцца з ім уражаннем ад працы на новабудулі.</p>	<ol style="list-style-type: none"> «Дачушка мая прыгожая – свет не бачыў», – хвалілася Ганна. Добра ў вёсцы, прачнуўшыся ні свет ні зара, прабегчыся па роснай траве да рэчкі і плюхнуцца ў прыемную пасля цёплай ночы ваду. «Не трэба мне ваш санаторый, не пацягнуся я за блізкі свет», – аднекваўся дзядуля. Званы Хатыні хоць ціха звоняць, але гучаць на ўвесь свет. Каторы год гляджу на божы свет, а ўсё ніяк не нагляджуся.
--	---

12. Устанавіце сэнсавую адпаведнасць паміж падкрэсленымі фразеалагізмамі ў левым і правым слупках. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. «Жарты жартамі, а я сумую, ды і здорава, па нашай маленькай вясковай хатцы», – звярнуўся да брата Сямён.</p> <p>Б. Людзі ў нас, нечага сказаць, працавітыя.</p> <p>В. «Не памыляецца, да слова сказаць, той, хто нічога не робіць», – падтрымаў мяне сябар.</p> <p>Г. Спяшаюцца малыя ў хаты: мароз бярэцца не на жарты.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Свая ношка, між іншым, няцяжкая. Клёцкі з малаком, слоў няма, смачная страва. Не на смех разгулялася завіруха. «Жарты сказаць – трыццаць гадоў адпрацаваў Максім лесніком», – пачаў сённяшняю сустрэчу ляснічы. Смех смехам, а Ілья нарабіў-такі гнілля.
--	---

13. Устанавіце адпаведнасць паміж падкрэсленымі ў фразеалагізмах словамі-кампанентамі ў левым слупку і іх варыянтамі ў правым слупку. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. Выклікаць агонь на сябе.</p> <p>Б. Схопліваць на ляту.</p> <p>В. Пацэліць у яблычак.</p> <p>Г. Падаваць руку.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Працягваць. Браць. Хапаць. Трапіць. Скіраваць.
---	--

14. Устанавіце адпаведнасць паміж падкрэсленымі ў фразеалагізмах словамі-кампанентамі ў левым слупку і іх варыянтамі ў правым слупку. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. Зорка патухла.</p> <p>Б. Зямля ўцякае з-пад ног.</p> <p>В. Круцілася ў галаве.</p> <p>Г. Свет адчыняецца.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Падае. Вярцелася. Закацілася. Выплывае. Адкрываецца.
---	--

15. Устанавіце адпаведнасць паміж падкрэсленымі ў фразеалагізмах словамі-кампанентамі ў левым слупку і іх варыянтамі ў правым слупку. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. Выходзіць у людзі.</p> <p>Б. Выводзіць на белы свет.</p> <p>В. Заглядаць наперад.</p> <p>Г. Выйсці са строю.</p>	<p>1. Глядзець.</p> <p>2. Выцягваць.</p> <p>3. Выбівацца.</p> <p>4. Выбыць.</p> <p>5. Адыходзіць.</p>
--	---

16. Устанавіце адпаведнасць паміж выдзеленымі ў сказах фразеалагізмамі і іх сінтаксічнай роляй. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. Пасля доўгай працы на свежым паветры апетыт у касцоў – будзь здароў!</p> <p>Б. Кожнаму чалавеку ў пэўны час важна атрымаць пуцёўку ў жыццё.</p> <p>В. 3 заміраннем сэрца чакаю сустрэчы з аднакурснікамі.</p> <p>Г. Дом мне пабудаваў рэдкай рукі майстры.</p>	<p>1. Дзейнік.</p> <p>2. Выказнік.</p> <p>3. Азначэнне.</p> <p>4. Дапаўненне.</p> <p>5. Акалічнасць.</p>
--	--

17. Устанавіце адпаведнасць паміж выдзеленымі ў сказах фразеалагізмамі і іх сінтаксічнай роляй. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. Ні ў вёсцы, ні ва ўсёй ваколіцы не было ў дзядзькі ні свата ні брата.</p> <p>Б. Расказаць хачу вам на ўвесь голас пра цудоўны жытні колас.</p> <p>В. Хоць вечарам і напалілі печ, але пад раніцу ў падшытай ветрам хаце стала холадна.</p> <p>Г. У нашым горадзе жыццё б'е крыніцай.</p>	<p>1. Дзейнік.</p> <p>2. Выказнік.</p> <p>3. Азначэнне.</p> <p>4. Дапаўненне.</p> <p>5. Акалічнасць.</p>
--	--

18. Вызначце значэнне фразеалагізмаў і ўстанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. Будзь што будзе.</p> <p>Б. Ведаць толк.</p> <p>В. З аганьком.</p> <p>Г. На агеньчык.</p>	<p>1. Мае значэнне 'старанна, з вялікім уздымам'.</p> <p>2. Мае значэнне 'вельмі добра разбірацца ў чым-небудзь'.</p> <p>3. Мае значэнне 'мімаходам заходзіць да каго-небудзь'.</p> <p>4. Па значэнні адпавядае фразеалагізму <i>хто яго ведае</i>.</p> <p>5. Па значэнні адпавядае фразеалагізму <i>дзе наша не прападала</i>.</p>
--	---

19. Вызначце значэнне фразеалагізмаў і ўстанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. Сваімі вачыма.</p> <p>Б. У вачах.</p> <p>В. Абводзіць вачыма.</p> <p>Г. З завязанымі вачыма.</p>	<p>1. Па значэнні адпавядае фразеалагізму <i>з адкрытымі вачыма</i>.</p> <p>2. Па значэнні адпавядае фразеалагізму <i>заплюшчыўшы вочы</i>.</p> <p>3. Мае значэнне 'непасрэдна сам'.</p> <p>4. Мае значэнне 'ў чым-небудзь уяўленні, разуменні; на думку каго-небудзь'.</p> <p>5. Мае значэнне 'аглядваць, акідваць позіркам'.</p>
--	--

20. Устанавіце адпаведнасць паміж фразеалагізмамі ў левым слупку і **супрацьлеглымі** ім па значэнні фразеалагізмамі ў правым слупку. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. Аршын з шапкай. Б. Малая сошка. В. Жаўтаротае птушаня. Г. Сёмая вада на кісялі.</p>	<p>1. Крукам носа не дастаць. 2. Свая кроў. 3. Птушка высокага палёту. 4. З каломенскую вярсту. 5. Стары верабей.</p>
--	---

21. Устанавіце адпаведнасць паміж фразеалагізмамі ў левым слупку і **супрацьлеглымі** ім па значэнні фразеалагізмамі ў правым слупку. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. Адпускаць лейцы. Б. Іграць другую скрыпку. В. Станавіцца папярок дарогі. Г. Не пакладаючы рук.</p>	<p>1. Весці рэй. 2. Сыходзіць з дарогі. 3. Абы дзень адбыць. 4. Закручваць гайкі. 5. Дарогі разышліся.</p>
---	--

22. Устанавіце адпаведнасць паміж падкрэсленымі ў фразеалагізмах словамі-кампанентамі ў левым слупку і іх варыянтамі ў правым слупку. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. <u>Пацэліць</u> у яблычак. Б. <u>Вылецець</u> з памяці. В. <u>Браць</u> агонь на сябе. Г. <u>Узнімаць</u> да нябёс.</p>	<p>1. Узносіць. 2. Выклікаць. 3. Цягнуць. 4. Выскачыць. 5. Трапіць.</p>
--	---

23. Устанавіце адпаведнасць паміж падкрэсленымі ў фразеалагізмах словамі-кампанентамі ў левым слупку і іх варыянтамі ў правым слупку. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. <u>Тлуміць</u> галаву. Б. <u>Атрэпчаць</u> рукі. В. <u>Здымаць</u> вяршкі. Г. <u>Працягваць</u> руку.</p>	<p>1. Падаваць. 2. Адпускаць. 3. Дурыць. 4. Збіраць. 5. Атрасаць.</p>
--	---

24. Устанавіце адпаведнасць паміж фразеалагізмамі і словамі-суправаджальнікамі, з якімі фразеалагізмы ўжываюцца ў маўленні. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. ... на бабах. Б. ... на ўсе чатыры бакі. В. ... як вавёрка ў коле. Г. ... міма вушэй.</p>	<p>1. Адпусціць 2. Прапусціць 3. Круціцца 4. Бегчы 5. Застацца</p>
--	--

25. Устанавіце адпаведнасць паміж фразеалагізмамі і словамі-суправаджальнікамі, з якімі фразеалагізмы ўжываюцца ў маўленні. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. ... на свае вочы. Б. ... як сваё вока. В. ... куды вочы глядзяць. Г. ... з першых вуснаў.</p>	<p>1. Пачуць 2. Ubачыць 3. Пільнаваць 4. Зразумець 5. Ісці</p>
--	--

26. Устанавіце сэнсавую адпаведнасць паміж падкрэсленымі ў сказах словамі і фразеалагізмамі. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. Паветра ў гарах чыстае – дыхай уволю.</p> <p>Б. Дзядзька прыбавіў кроку, бо холад пачаў пранізваць наскрозь.</p> <p>В. Алесь моцна крыкнуў і ў адказ пачуў такое ж гучнае рэха.</p> <p>Г. Даўно і шчыра люблю цябе, Нарач.</p>	<p>1. Колькі душа жадае.</p> <p>2. Усёй душой.</p> <p>3. Да касцей.</p> <p>4. Душа нараспашку.</p> <p>5. На ўвесь голас.</p>
--	--

27. Да слоў-кампанентаў, прапанаваных у левым слупку табліцы, падбярыце словы-кампаненты з правага слупка, каб узначыць фразеалагізмы. Устанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. ... пад крыло.</p> <p>Б. ... горы.</p> <p>В. ... толк.</p> <p>Г. ... вяршкі.</p>	<p>1. Кідаць</p> <p>2. Ведаць</p> <p>3. Здымаць</p> <p>4. Браць</p> <p>5. Варочаць</p>
--	--

28. Вызначце значэнне фразеалагізмаў і ўстанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. На галаву вышэй.</p> <p>Б. Бяры вышэй.</p> <p>В. Бяры не хачу.</p> <p>Г. Браць да сэрца.</p>	<p>1. Мае значэнне 'значна больш, чым мяркуе хто-небудзь'.</p> <p>2. Мае значэнне 'выключнай якасці, вартасці, дасканаласці'.</p> <p>3. Мае значэнне 'значна больш вопытны (у параўнанні з кім-небудзь)'.</p> <p>4. Па значэнні адпавядае фразеалагізму без ліку.</p> <p>5. Па значэнні адпавядае фразеалагізму <i>балець душой</i>.</p>
--	--

29. Узнавіце фразеалагізмы, прапанаваныя ў левым слупку табліцы, уставіўшы на месцы пропускаў лічэбнікі з правага слупка. Устанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. З'есці не ... пуд солі.</p> <p>Б. На ўсе ... бакі.</p> <p>В. На ... словы.</p> <p>Г. Ні ў ... ні ў дзесяць.</p>	<p>1. адзін</p> <p>2. два</p> <p>3. тры</p> <p>4. чатыры</p> <p>5. пяць</p>
---	---

30. Устанавіце адпаведнасць паміж фразеалагізмамі і словамі-суправаджальнікамі, з якімі фразеалагізмы ўжываюцца ў маўленні. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

<p>А. ... на волю лёсу.</p> <p>Б. ... на ўласныя вочы.</p> <p>В. ... з вуснаў у вусны.</p> <p>Г. ... на гарызонце.</p>	<p>1. Паказацца</p> <p>2. Вырашаць</p> <p>3. Пакідаць</p> <p>4. Перадаваць</p> <p>5. Пераконвацца</p>
--	---

Адказы

1	2	3	4	5
таленавітага	жывёльнай	побыту	неспадзявана	снежная
6	7	8	9	10
баечныя	сапраўдных	галоўную	горныя	духмяным
11	12	13	14	15
A5B3B4Г2	A5B2B1Г3	A2B3B4Г1	A3B4B2Г5	A3B2B1Г4
16	17	18	19	20
A2B4B5Г3	A4B5B3Г2	A5B2B1Г3	A3B4B5Г2	A4B3B5Г2
21	22	23	24	25
A4B1B2Г3	A5B4B2Г1	A3B5B4Г1	A5B1B3Г2	A2B3B5Г1
26	27	28	29	30
A1B3B5Г2	A4B5B2Г3	A3B1B4Г5	A1B4B2Г5	A3B5B4Г1